C/2024/6863

28.11.2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Vesinik – taristu, arenguvajadused, rahastamine, kasutamine ja piirangud

(omaalgatuslik arvamus)

(C/2024/6863)

Raportöör: **Thomas KATTNIG**

Nõustaja	Joel TÖLGYES (II rühma raportööri nõustaja)
Täiskogu otsus	18.1.2024
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2
Vastutav sektsioon	transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	18.7.2024
Vastuvõtmine täiskogus	18.9.2024
Täiskogu istungjärk nr	590
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	171/0/2

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnistab taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesiniku kiire kasutuselevõtu tähtsust tulevase energiasüsteemi ning ELi majandusliku ja sotsiaalse heaolu jaoks, sealhulgas ELi võime jaoks konkureerida teiste majanduspiirkondadega. Pakkumise, nõudluse ja taristu loomisega seotud märkimisväärsete raskuste tõttu tuleb vesinikku kasutada esmajärjekorras sektorites, kus elektrifitseerimine on keeruline, ja energia salvestamise vahendina.

1.2. ELi kliimaeesmärke silmas pidades ning kooskõlas ELi vesinikupanga rahastamiskriteeriumidega tuleks avaliku sektori vahenditest rahastada peamiselt komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2023/1184 ([1]) määratletud taastuvallikatest toodetud vesinikku. Komitee tunnistab siiski, et eriti üleminekuetapis tuleb kasutada ka teisi taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesiniku ja gaaside vorme, mis on määratletud vesiniku ja dekarboniseeritud gaasi turu paketis.

1.3. Lisaks ökoloogilistele kriteeriumidele tuleb sertifitseerimissüsteemidega tagada ka sotsiaalsed standardid. Need standardid peavad hõlmama õiglasi ja ohutuid töötingimusi ning töö-, sotsiaal- ja ametiühinguõiguste järgimist. Sertifitseerimis- ja kontrollisüsteeme peab rakendama keskne ELi asutus ning neid ei tohi asendada ettevõtete osalemisega vabatahtlikes sertifitseerimissüsteemides.

1.4. Komitee tunnistab torujuhtmetaristu tähtsust taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesiniku kiireks kasutuselevõtuks. Komitee rõhutab ressursside tõhusa jaotamise tähtsust, sest transporditaristu ehitamine toob kaasa märkimisväärseid kulusid. See nõuab arukat ja integreeritud planeerimist, sealhulgas piiriülest, ning reguleerivat korda, mis võimaldab teha vajalikke investeeringuid taristusse, edendades samal ajal kogu energiasüsteemi keskkonnasäästlikkust ja kaitstes võrgukasutajaid ülemääraste võrgutasude eest.

([1]) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/1184, 10. veebruar 2023, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ja kehtestatakse üksikasjalikke norme sisaldav liidu metoodika muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste tootmiseks (ELT L 157, 20.6.2023, lk 11).

1.5. Komitee tunnistab, et gaasivõrgu halduritele vesinikuvõrkude käitamise võimaluse andmine võib pakkuda koostoimet oskusteabe ja kvalifitseeritud töötajate valdkonnas. See aga tähendab et olemasolevad töötajad peavad saama asjakohast koolitust ja tööjõudu tuleb säilitada, pakkudes häid töötingimusi. Näiteks peavad võrguhaldurid olema seotud tavapäraste kollektiivlepingutega ning kvalifitseeritud tööjõu ligimeelitamiseks tuleb parandada töötingimusi. Komitee nõuab tõhusat ja tulemuslikku sotsiaaldialoogi gaasisektoris nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil.

1.6. Võttes arvesse energiasüsteemi süsinikuheite vähendamisest tingitud gaasivõrgu tasude tõusu ja sellest tulenevat gaasivõrgu kasutamise vähenemist, tuleb kindlasti vältida lisakoormust vesinikuvõrkude ristsubsideerimise näol gaasivõrgu kasutajate poolt. See on eriti oluline, kuna vesinikuvõrgu taristu tulevased kasutajad (st konkreetsed tööstussektorid) erinevad märkimisväärselt praegustest gaasivõrgu kasutajatest (tööstus, VKEd ja kodumajapidamised). Seepärast on oluline kohaldada võimalikult suures ulatuses põhimõtet „kasutaja maksab“ ja seega tagada, et vesinikutaristut rahastavad peamiselt selle taristu kasutajad, sealhulgas need, kes suunavad võrku taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesinikku.

1.7. Eelkõige vesinikutaristu kasutuselevõtu varajastes etappides võiks riiklik rahastamine täiendada kasutajapoolset rahastamist võrgutasude kaudu. Täpsemalt võib riiklik rahastamine aidata võrgukulusid aja jooksul hajutada. Sellegipoolest on oluline, et selline rahastamine toimuks kulude ja tulude seisukohast asjakohases mahus ning et järgitaks kindlalt põhimõtet „kasutaja maksab“. Järgnevad võrgukasutajad peavad kandma piisava osa taristu arendamise kuludest. Vältida tuleb finantsinstrumente, mis põhjustavad avalikule sektorile ülemääraseid riske, samal ajal kui gaasivõrgu taristu kasutamisest saadav kasum erastatakse. Lisaks tuleks üleeuroopalist huvi pakkuvaid torujuhtmeid rahastada vähemalt osaliselt ühistest rahalistest vahenditest. Seepärast tuleks laiendada toetusi, mida pakutakse praegu ühishuviprojektide loetelu kaudu. Igal juhul peab avaliku sektori rahaline toetus olema seotud sotsiaal-ökoloogiliste tingimustega.

2. **Arvamuse taust**

2.1. Elektrifitseerimise kõrval tuleb teataval määral kasutada taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesinikku, mis on määratletud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2023/1184 ning vesiniku ja dekarboniseeritud gaasi turu paketis. See kehtib näiteks tootmisprotsesside puhul, mida on raske elektrifitseerida ning kus taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega vesinikku on vaja tootmistegurina näiteks terase-, keemia- ja tsementitööstuses, aga ka kestlike kütuste puhul lennundus-, raskeveondus- ja meretranspordisektori jaoks. Elektrisektori muutmine taastuvelektri tootjaks nõuab praegusel kujul ka taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutamist. Taastuvelektri tootmine on volatiilne, mistõttu võib taastuvallikatest toodetud vesinikul olla oma osa energia hooajalises salvestamises.

2.2. Energia varustuskindlus energiasüsteemis, tootmis- ja asukohaotsused ning seega töökohad sõltuvad kõik tootmise ja jaotamise edendamise edust Euroopas. Sellega seoses viitab komitee ka oma arvamusele „Euroopa vesinikupank“.

2.3. Vesiniku kasutuselevõtuga kaasneb palju ebakindlust nii pakkumise kui ka nõudluse poolel. Need ebakindlad asjaolud on üksteisest sõltuvad ning esinevad mitte ainult ELis, vaid ka kogu maailmas. 2050. aastaks peab kogu maailmas installeeritud elektrolüüsiseadmete tootmisvõimsus olema 6 000–8 000 korda suurem kui praegune installeeritud võimsus ning samal ajal peab taastuvenergia tootmisvõimsus kümme korda suurenema.

2.4. Ka vesiniku import tõstatab küsimusi seoses võimalusega vältida sõltuvust üksikutest kolmandatest riikidest ning seoses nii nende riikide töö- ja tootmistingimustega kui ka mõjuga energiajulgeolekule.

2.5. Suurima vesinikutootmispotentsiaaliga piirkonnad ei ole samad kui suurima vesinikunõudlusega piirkonnad. Nii vesiniku pakkumine (sealhulgas import) kui ka nõudlus selle järele sõltuvad seega suurel määral tulevasest vesinikutaristust. ELis on ülekaalus transport vesinikuvõrkude kaudu, mis võib tähendada olemasolevate gaasijuhtmete ümberehitamist vesinikutranspordiks või uute torujuhtmete ehitamist. Komitee on rõhutanud piiriülese energiataristu tähtsust arvamuses TEN/823. Lisaks võivad pakkumine ja nõudlus erineda ka tootmis- ja kasutusaja poolest. Seetõttu peaks vesinikutaristu ülesehitamine hõlmama ka hoidlate loomist.

2.6. Energiataristut rahastatakse praegu sageli kasutusmaksudest. Gaasi siseturu paketi kohta saavutatud kolmepoolse kokkuleppe ([2]) kohaselt kehtib see ka tulevaste vesinikuvõrkude puhul: investeerimis-, käitamis- ja hoolduskulud katavad võrgu kasutajad. Sellise rahastamisviisi eeliseks on see, et nõuetekohase kavandamise korral kajastab see tegelikku kasutust.

2.7. Probleeme on siiski vesinikuvõrkude rahastamise kulude jaotamisega aja jooksul. Väike arv kasutajaid kannab alguses suuri kulusid, mis ei loo soodsaid tingimusi vesiniku tootmise ja kasutamise alustamiseks.

2.8. Peale selle on praegu raskusi rohepöördesse tehtavate investeeringutega, näiteks investeeringutega energiataristusse või elektrolüüsiseadmetesse. Kuna keskpangad tõstsid inflatsiooni kiirenemise tõttu intressimäärasid, on kapitalikulud kasvanud.

2.9. Oma viimases aruandes ([3]) juhib Euroopa Kontrollikoda tähelepanu sellele, et Euroopa Komisjoni 2030. aasta eesmärgid seoses taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmise ja kasutamisega on liiga suured. Audiitorid kutsuvad komisjoni üles ajakohastama oma vesinikustrateegiat ja eeskätt tegema olukorra ülevaatamise järel strateegilisi otsuseid edasiste sammude kohta, loomata uusi strateegilisi sõltuvusi. Samuti kutsuvad nad komisjoni üles koostama ELi tegevuskava ja jälgima edusamme, hankima usaldusväärseid andmeid riikliku rahastamise kohta ja hindama ELi rahastamiskavade asjakohasust sellele vastavalt, jälgima heakskiitmismenetlusi liikmesriikides ning tegema koostöös vesinikutööstusega selge otsuse selle tööstuse toetus- ja koordineerimismeetmete kohta. Komitee kiidab selle aruande heaks ja saab sellest kinnitust oma mõtetele vesinikuturu loomise kohta. Tuleb tugevdada kogu väärtusahelat ja tagada vajalikud investeeringud. Lisaks tuleb vesinik seada prioriteediks nendes sektorites, kus seda kõige pakilisemalt vajatakse, sest vesinikku ei saa olema nii palju, kui komisjon algselt eeldas.

3. **Üldised märkused**

3.1. Komitee arvates on vesiniku kiire kasutuselevõtt äärmiselt oluline. Selle võimaldamiseks on vaja suurendada elektrolüüsiseadmete tootmist, võtta kasutusele vajalik puhta elektri tootmine, tagada asjakohane taristu, samuti seonduvate kulude õiglane jaotamine ning rahaliste vahendite ja vesiniku enda tõhus kasutamine.

3.2. Piiratud kättesaadavus ning juba niigi märkimisväärsed pakkumise, nõudluse ja taristu loomisega seotud raskused tähendavad, et on vaja kulu- ja ressursitõhusat lähenemisviisi. Seetõttu peab vesiniku kasutamine olema esmajoones mõeldud valdkondadele, mida on raske elektrifitseerida.

3.3. Komitee leiab, et kliimaeesmärkide saavutamiseks peaks kasutatav vesinik olema peamiselt taastuvallikatest toodetud, nagu on määratletud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2023/1184 ning vesiniku ja dekarboniseeritud gaasi turu paketis. Samal ajal tunnistab komitee, et on ka teisi vähese süsinikuheitega vesiniku tootmise protsesse, mida on üleminekuetapis vaja kasutada, sest vesinikunõudlus ületab üleminekuetapis tõenäoliselt selle pakkumise. Seepärast julgustab komitee hindama muude vähese süsinikuheitega tootmisprotsesside avaliku sektori poolset rahastamist sel ajal. Avaliku sektori vahendeid tuleks igal juhul anda üksnes tootmisprotsessidele, mille üldine heitemahukus (sealhulgas kaudne heide) on võrreldav taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmisega. Kuna tulevane vesinikunõudlus rahuldatakse osaliselt impordiga, peab taastuvallikatest toodetud vesiniku eelistamise nõue laienema ka vesiniku impordile.

3.4. Komitee on seisukohal, et vesiniku importimisel ja selleks vajalike lepingute sõlmimisel kolmandate riikidega tuleb järgida Euroopa väärtusi. Tuleb tagada õiglased ja turvalised töötingimused kohapeal ning töö-, sotsiaal- ja ametiühinguõiguste järgimine. Lisaks tuleb arvesse võtta geograafilisi olusid (nt riigi tootmisvõimsus ja ekspordisuutlikkus) ning ELi strateegilise autonoomia eesmärke.

([2]) Vt esialgne kokkulepe gaasi siseturu määruse kohta ja esialgne kokkulepe gaasi siseturu direktiivi kohta.

([3]) „Taastuvallikatest toodetud vesinikku käsitlev ELi tööstuspoliitika. Õigusraamistik on suuremas osas vastu võetud, mistõttu on aeg olukord üle vaadata“, Euroopa Kontrollikoja eriaruanne, 11/2024.

3.5. Üks viis jõustada vesinikuga seotud kliima-, keskkonna- ja töötajate kaitse standardeid võiks olla luua spetsiaalsed sotsiaal-ökoloogilised vesiniku päritolu tagatised. On oluline, et sellised tagatised sisaldaksid kohustuslikke nõudeid, et vältida kuritarvitusi ja tagada, et vesinik, mis on sertifitseeritud kui „taastuvallikatest toodetud“, vastab ka tegelikult kindlaksmääratavatele sotsiaalsetele ja ökoloogilistele kriteeriumidele. III taastuvenergia direktiiv sisaldab nüüd selgeid eeskirju taastuvallikatest toodetud vesiniku klassifitseerimise kohta, kuid impordimenetlus on endiselt ebaselge. Komitee arvates on oluline, et päritolutagatised kajastaksid taastuvelektri tegelikku kasutamist vesiniku tootmiseks, et elektri ja vesiniku tootmise vahel oleks füüsiline ja ajaline lähedus ning et teisi taastuvelektri kasutusvaldkondi ei tõrjutaks välja. Komitee leiab, et EL peaks nii palju kui võimalik näitama teed selgete ühtsete eeskirjadega, et saada ülemaailmseks liidriks. Keskne ELi asutus peab impordi puhul kasutama sertifitseerimis- ja kontrollisüsteeme ning neid ei tohi asendada ettevõtete osalemisega vabatahtlikes sertifitseerimissüsteemides.

3.6. Vesinikul on oluline roll ka tulevase elektrisüsteemi stabiliseerimisel. Taastuvelektri tootmine toob sageli kaasa elektri ülejäägi, sõltuvalt ilmastikust ja aastaajast, kuid sellistel juhtudel saab vesinikku kasutada energia salvestamiseks. Lisaks saab vesiniku tootmist kasutada ka elektrivõrgu stabiliseerimiseks, nagu on märgitud arvamuses TEN/827. See võib vähendada nii vajadust laiendada elektrivõrku kui ka laiendamise kulusid.

3.7. Olemasoleva gaasivõrgutaristu ümberkujundamine ja vesinikutaristu laiendamine toob kaasa märkimisväärsed investeerimiskulud. Majanduslike kulude minimeerimiseks tuleb kasutada kulu- ja ressursitõhusat lähenemisviisi. See nõuab arukat ja integreeritud planeerimist, sealhulgas piiriüleselt (vt arvamus TEN/823). Selline planeerimine tuleks kooskõlastada muude asjakohaste strateegiakavadega, nagu tööstuse süsinikuheite vähendamise strateegiad ja energiakeskne linnaplaneerimine, ning selle suhtes tuleks alati kohaldada kulude-tulude hindamist.

3.8. Selleks et suurendada heakskiitu vesinikutaristu arendamisele, sealhulgas elektrolüüsiseadmete ja tootmisevõimsuse suurendamisele, rõhutab komitee kodanike tõhusa osalemise tähtsust, mida on märgitud arvamuses TEN/827.

3.9. Sarnaselt elektri- ja gaasivõrkudega moodustavad ka vesinikuvõrgud loomuliku monopoli, mis annab võrguhalduritele võimu kehtestada ülemääraseid kasutusmakse. Seetõttu on vaja reguleerimist, et tagada varustuskindluse kõrge tase ja võrguhalduritele piisav hüvitis, mis võimaldab teha vajalikke investeeringuid taristusse, edendades samal ajal energiasüsteemi kui terviku keskkonnasäästlikkust. Lisaks tuleb reguleerimise abil kaitsta võrgu kasutajaid ülemääraste tasude eest ja tagada, et võrguhaldurite tegevus oleks kulutõhus, tagades seega taskukohasuse, mille vajadusele viitas hiljuti ka Euroopa Kontrollikoda ([4]).

3.10. Kui vesinikuvõrke käitavad tulevikus ettevõtjad, kes juba käitavad gaasivõrke, võib see luua kasulikku koostoimet, kui oskusteave ja asjakohaste oskustega töötajad on kättesaadavad. See aga tähendab et olemasolevad töötajad peavad saama asjakohast koolitust ja tööjõudu tuleb säilitada, pakkudes häid töötingimusi. Näiteks peaksid võrguhaldurid olema seotud tavapäraste kollektiivlepingutega (vt arvamus TEN/827). Lisaks on oskustööjõu leidmiseks vaja atraktiivseid ja kvaliteetseid töötingimusi. Selleks võiks võtta soolise võrdõiguslikkuse parandamise meetmeid ja kvaliteedi tagamise meetmeid ohutuse ja tervishoiu valdkonnas ning jõustada tööeeskirju ja luua töötajate nõukogud. Kõige selle oluline allikas on ELi sotsiaaldialoog, mida soovitakse tugevdada Val Duchesse'i deklaratsiooniga. Sotsiaalse partnerluse meetmed tugevdavad majandust ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Komitee nõuab seetõttu tõhusat ja sisukat sotsiaaldialoogi gaasisektoris nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil.

([4]) „ELi gaasiga varustamise kindlus ei ole endiselt tagatud“, Euroopa Kontrollikoja uudised, 24. juuni 2024.

3.11. Lisaks koostoimest saadavale kasule võib selline kahekordne käitamine siiski kaasa tuua ristsubsideerimise, nii et tegevus- ja hoolduskulusid rahastatakse gaasivõrgu rahastamise kaudu. Kolmepoolsete läbirääkimiste tulemusena koostatud gaasi siseturu määruse eelnõu sellist ristsubsideerimist teatavatel asjaoludel võimaldaks. See on problemaatiline, sest vesinikutaristu kasutajarühmad on gaasitaristu omadest erinevad: väiksemad ettevõtjad ja kodumajapidamised ei kasuta tulevikus vesinikku, kuid ristsubsideerimise korral panustaksid nad sellegipoolest vesinikutaristu kulude katmisse. Järgmistel aastatel seisavad gaasivõrgu kasutajad silmitsi võrgutasude tõusuga, kuna gaasivõrkude vähendamine ja gaasi järkjärguline kasutuselt kõrvaldamine tähendab, et gaasivõrgu taristu kulud jäävad üha vähemate kasutajate kanda. See suundumus, mis on murettekitav ka tarbijakaitse seisukohast, on eriti problemaatiline kasutajatele, kes seisavad silmitsi turult lahkumise tõketega (nt üürnikud või madala sissetulekuga leibkonnad, kes ei saa enda küttesüsteemi välja vahetada). Seepärast on oluline kohaldada võimalikult suures ulatuses põhimõtet „kasutaja maksab“ ja seega tagada, et vesinikutaristut rahastavad peamiselt selle taristu kasutajad. See nõuab põhivara ranget regulatiivset eraldamist.

3.12. Põhimõte „kasutaja maksab“ tähendab ka seda, et taristut peaksid rahastama mitte ainult tarbijad, vaid ka need, kes varustavad võrku, sest vesiniku kasutuselevõtu praeguses etapis on selge, et nii vesiniku tarnijad kui ka tarbijad sõltuvad taristust. Komitee on seisukohal, et elektrivõrgu kulude väga ebavõrdset jaotust tarnijate ja tarbijate vahel kogu ELis tuleks pidada negatiivseks näiteks, nagu on märgitud arvamustes TEN/823 ja TEN/827. Seetõttu tuleb võrgu kasutusmakse kohaldada mitte ainult tarbimise, vaid ka varustamise suhtes, pidades silmas tasakaalu, mis on kooskõlas põhimõttega „kasutaja maksab“.

3.13. Maksutulust saadav (osaline) stardirahastamine – eriti vesinikutaristu kasutuselevõtu varastes etappides – võib samuti olla osa terviklikust lahendusest ja aidata aja jooksul võrgukulusid hajutada. Selline toetus võib kajastada üldist majanduslikku huvi vesinikutaristu laiendamise vastu. Sellegipoolest on oluline, et selline rahastamine toimuks kulude ja tulude seisukohast asjakohases mahus ning et järgitaks kindlalt põhimõtet „kasutaja maksab“. Vältida tuleks finantsinstrumente, mis viivad selleni, et avalik sektor kannab ülemääraseid riske, samal ajal kui gaasivõrgu taristu kasutamisest saadav kasum erastatakse. Avaliku sektori poolse rahastamisega peab kaasnema avaliku sektori asutuste asjakohane investeeringutasuvus.

3.14. Energiasüsteemi ümberkujundamist, sealhulgas vesinikusektoris vajalikke investeeringuid, aeglustavad kõrgematest intressimääradest tingitud järsult suurenenud kapitalikulud. Euroopa Keskpangal on võimalus sellesse sekkuda, sest energiasüsteemi ümberkujundamise toetamine euroalal ja kogu ELis kuulub Euroopa Keskpanga pädevusse. Keskkonnahoidliku diferentseeritud laenuskeemi näol on Euroopa Keskpanga käsutuses potentsiaalselt tõhus vahend, millega edendada nii energiasüsteemi ümberkujundamist kui ka saavutada oma peamine eesmärk, st hindade stabiilsus. Seda vahendit võib kasutada varasema eduka vahendi – sihtotstarbelise pikaajalise refinantseerimisoperatsiooni – keskkonnahoidlikuma versioonina, ([5]) mida soovitas keskpankade võrgustik (finantssüsteemi keskkonnahoidlikuks muutmise võrgustik) ja mida kaaluti ka Euroopa Keskpanga strateegia läbivaatamisel. See vahend võimaldab Euroopa Keskpangal pakkuda pankadele kui Euroopa peamisele laenuandmiskanalile atraktiivsetel tingimustel pikaajalist rahastamist ja soodustab seeläbi pangalaenude andmist reaalmajanduses. Seepärast kutsub komitee Euroopa Keskpanka üles töötama välja keskkonnahoidliku sihtotstarbelise pikaajalise refinantseerimisoperatsiooni vahendi, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamist, ilma et see kahjustaks põhieesmärki, st hindade stabiilsust.

3.15. Arvestades, et vesinikuvõrkude reguleerimisel ja rahastamisel on märkimisväärne mõju ümberjaotamisele ja makromajandusele, tuleb asjaomased sidusrühmad kaasata demokraatlikku protsessi, millega koostatakse kõnealune määrus ja määratakse kindlaks rahastamine. Kuna gaasivõrgud muudetakse sageli vesinikuvõrkudeks, tuleb kaasata gaasivõrgu kasutajate esindajad, näiteks sotsiaalpartnerid. Tuleks vaadelda kriitiliselt suuremat keskendumist võrgueeskirjadele, mida arutati gaasi siseturu paketi raames, kuna see ei hõlma piisavalt asjaomaseid sidusrühmi ning annab võrguhalduritele ja komisjonile ülemäärase otsustusõiguse. Praegune maagaasisektoris kasutusel olev protsess peaks kehtima ka vesinikusektoris. Seda on võimalik saavutada, andes riikide energiasektorit reguleerivatele asutustele volitused jälgida tekkivat vesinikuturgu ja vaadata läbi vesinikutasud lõpptarbijate huvide seisukohast.

([5]) „Targeting a sustainable recovery with Green TLTROs: Green, Targeted and Long-Term Refinancing Operations“, Jens van ‘t Klooster ja Rens van Tilburg, Positive Money Europe & Sustainable Finance Lab, september 2020.

3.16. Komitee peab oluliseks, et vesinikutaristu arendamise finantskoormus oleks tasakaalustatud piirkondlikul tasandil. Seetõttu on oluline, et transiidiettevõtted kannaksid asjakohase osa torujuhtmetaristu kuludest. Lisaks tuleks Euroopa ühistes huvides olevaid torujuhtmeid rahastada vähemalt osaliselt ühistest rahalistest vahenditest. Seepärast tuleks laiendada toetusi, mida pakutakse praegu ühishuviprojektide loetelu kaudu. Lisaks tuleks rahalised vahendid teha kättesaadavaks projekti väljatöötamise varases etapis, et suurendada turupõhise rahastamise võimalusi. Siin tuleb kindlasti järgida sotsiaal-ökoloogilisi tingimusi. Seoses vajadusega järgida kestlikkuse kriteeriume viitab komitee punktis 3.9 esitatud märkustele.

Brüssel, 18. september 2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE